

WWF

Magazine

Herfsteditie 2020

6/ DOSSIER

De Karpaten,
ongerept leefgebied
van de bruine beer

16/ OP HET TERREIN

Liuwa, land
van honing

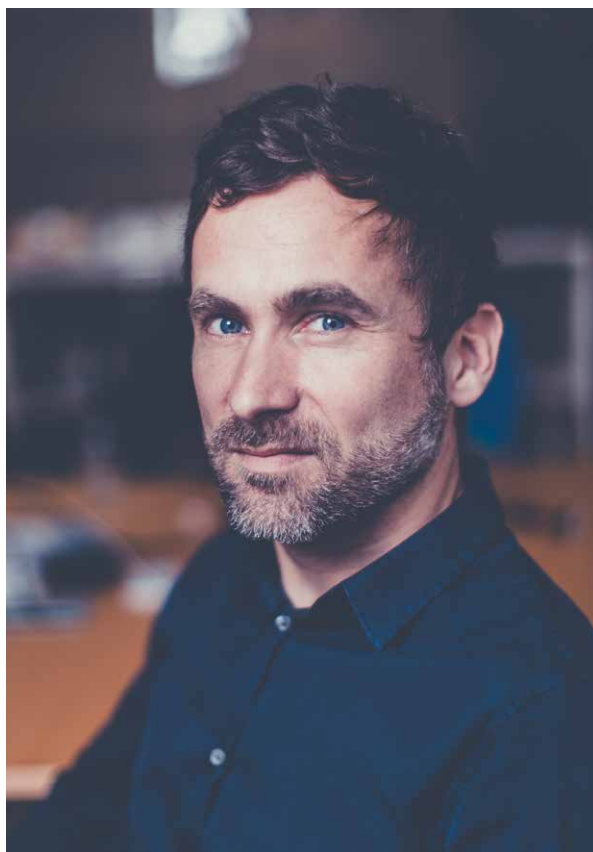
18/ FOCUS

Hoe is het met de
natuur gesteld?

EDITO

'Deze bossen zijn niet alleen unieke ecosystemen, hier vindt men ook nog een concentratie van grote zoogdieren.'

© WE HAVE HEART

Grote carnivoren heroveren langzaam maar zeker de Europese wouden naarmate ze beter beschermd worden – en soms opnieuw geïntroduceerd worden –, en naarmate de staat van onze natuur verbetert. Zo herbergt Europa al twee keer meer wolven dan de VS (Alaska niet meegerekend), dat zijn er meer dan 11 000! En dit is nog maar het begin. Want onze natuur heeft grote nood aan meer verwildering, aan meer verbinding en aan grote carnivoren die hun essentiële rol vervullen, zoals dat hoort in een gezond ecosysteem.

De veerkracht van de natuur is heel goed merkbaar in het hart van de Karpaten in Oost-Europa. Populaties legendarische grote zoogdieren zoals de bruine beer doen het er nog altijd goed, en er zijn nog wouden die intact zijn gebleven sinds de middeleeuwen. Toen ik zelf de kans kreeg een oerbos te bezoeken in Roemenië, ontdekte ik een zeer dicht woud, dat tegelijk stil en vol leven was, waar eeuwenoude bomen omhoog torenden als kathedralen, waar dood hout en bomen van alle maten en leeftijden in elkaar verstrengeld waren, vochtig en vol mos, enkel gescheiden door woelige rivieren ... Ik was diep geraakt door deze pure, wilde natuur en ben nu meer dan ooit overtuigd dat we er alles aan moeten doen om deze laatste heiligdommen van de Europese natuur te beschermen.

WWF-België steunt de terreinprojecten in de Karpaten sinds 2012. Daartoe behoort ook de bescherming van deze waardevolle wouden tegen bedreigingen zoals boskap voor infrastructuurwerken, illegale houthandel of stroperij ... Want deze bossen zijn niet alleen unieke ecosystemen, hier vindt men ook nog een concentratie van grote zoogdieren die ooit heel Europa bevolkten – en die ons continent stap voor stap opnieuw kunnen koloniseren. En waarom niet tot in België, zoals de lynx die in september werd aangetroffen in de vallei van de Semois na meerdere eeuwen van afwezigheid.

Nogmaals bedankt om ons bij te staan in deze complexe taak – zeker in deze moeilijke tijden – en het mogelijk te maken om de meest waardevolle pareltjes van onze biodiversiteit te beschermen! Voor dit eindejaar doen we eens te meer een beroep op je vrijgevigheid om ons te helpen dit werk van lange adem verder te zetten en het groene hart van Europa te beschermen voor toekomstige generaties. Maak in dit dossier kennis met de berenwelpjes van de Karpaten en schenk hen een tweede kans!

Antoine Lebrun

Algemeen Directeur
WWF-België

6/ DOSSIER

De Karpaten, ongerept leefgebied van de bruine beer

© DAVE VERKAIK / AFRICAN PARKS

16/ OP HET TERREIN

Liuwa, land van honing

SOMMAIRE

- 4 In 't kort
- 20 Kids
- 22 Bedankt

© ELISABETH KRUGER/WWF-US

18/ FOCUS

Hoe is het met de natuur gesteld?

Indien je liever de digitale versie van dit magazine ontvangt, kan je die op elk moment aanvragen. Een telefoontje naar **02 340 09 20** of een berichtje naar **supporters@wwf.be** volstaat. Hier kan je ook terecht voor eventuele andere vragen.

COLOFON: WWF Magazine is een publicatie van WWF-Vlaanderen vzw. Alle rechten voorbehouden aan WWF. Het Pandalogo en de afkorting WWF zijn handelsmerken van het World Wide Fund for Nature. Overname van teksten is toegestaan mits bronvermelding. • **Werkten mee aan dit nummer:** Ioana Betieanu, Céline De Caluwé, Leen De Laender, Tineke De Moor, Pauwel De Wachter, Rebecca Lévêque, Anka Stenten, Caroline Steygers, Marie Suleau, Naomi Terriere, Béatrice Wedeux. • **Coördinatie:** Esther Favre-Felix. **Copywriting:** Esther Favre-Felix Catherine Renard, Wendy Schats. • **Vertaling:** Nicolas Chartier. • **Design:** www.inextremis.be. • **Druk:** Daddy Kate. • **Coverfoto:** © Tomas Hulik. • **V.U.:** Antoine Lebrun, E. Jacquemainlaan 90, 1000 Brussel.

IN 'T KORT

© DAY'S EDGE PRODUCTIONS/WWF-US

AANTAL BOSBRANDEN WERELDWIJD STIJGT

Bosbranden zijn allesverwoestend. Neem nu de branden die rond de jaarwisseling Australië teisterden: bijna drie miljard dieren werden gedood of verdreven. Bovendien blijkt uit de analyse 'Fires, Forests, and the Future: A crisis raging out of control' van WWF en Boston Consulting Group dat het aantal meldingen van bosbranden, vanaf april, wereldwijd met 13% gestegen is in vergelijking met vorig jaar – ook al een recordjaar. Aanhoudend warmer en droger weer als gevolg van de klimaatverandering, en ontbossing – vnl. veroorzaakt door landconversie voor landbouw – zijn de belangrijkste oorzaken. De gevolgen zijn niet min: uitstoot van miljoenen extra tonnen CO₂, vernieling van de biodiversiteit, eigendommen, bestaansmiddelen en economieën, verlies van levens, gezondheidsproblemen ... Het rapport doet ook aanbevelingen om de oorzaken aan te pakken.

INFO

Lees het rapport:
wwf.be/report_fires_forests

NU OOK EEN LYNX IN ONS LAND

In september legde een cameraval, opgesteld ergens in Wallonië, een lynx vast op beeld. Heuglijk nieuws, maar vanwaar komt dit dier en is er geschikt leefgebied in België? De dichtstbijzijnde populatie leeft in het Duitse Paltserwoud. De wetenschappelijke literatuur leert ons dat jonge lynxen niet vaak zo'n lange afstand afleggen op zoek naar een nieuw territorium, behalve bijvoorbeeld in uitgestrekte gebieden zoals in Scandinavië. Het blijft dus nog even gissen vanwaar dit dier komt. Een verkennende studie van WWF toont aan dat er in ons land geschikt leefgebied is voor zo'n 20 à 30 individuen, maar versnippering zou een drempel kunnen vormen voor de vestiging van een langdurig leefbare populatie. Nogmaals blijkt dat we diersoorten in België meer kansen kunnen geven als we verder inzetten op het met elkaar verbinden van natuurgebieden.

© MAARTEN CUVELIER

MEKONGREGIO GEEFT OPNIEUW GEHEIMEN PRIJS

De Mekongregio, die zich uitstrekt over Cambodja, Laos, Myanmar, Thailand en Vietnam, is een van de meest biologisch diverse plekken op aarde. Het is de thuis van iconische soorten zoals de tijger, olifant en Irrawaddydolfijn. En wetenschappers blijven er nieuwe soorten ontdekken. In de periode 2018-2019 vonden ze 110 nieuwe soorten planten en dieren. Sommige van deze soorten zijn nog nooit eerder gezien, andere – al lang gekend door de lokale bevolking of verborgen in oude museumcollecties – wachtten op (h)erkenning. Maak kennis met de *Acantopsis bruinen*, *Tylostrotitron ngarsuensis*, *Calamaria dominici*, *Ceropegia foetidiflora* ... en zo kunnen we we nog even doorgaan.

Ontdek het rapport:
wwf.be/report_myanmar_2019

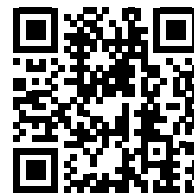
© NATUREPL.COM FIONA ROGERS/WWF

A LIFE ON OUR PLANET

Met veel trots stelt WWF de nieuwe documentaire van David Attenborough voor. Na 94 jaar kan hij zeggen dat hij alle continenten van de wereld heeft bereisd, en de natuur in al haar facetten heeft bewonderd. Nu staat hij stil bij de veranderingen in, en de verwoesting van de natuur die hij zich heeft zien voltrekken tijdens de loop van zijn leven. In 'A Life on Our Planet', te zien op Netflix, getuigt hij over de impact die de mens de afgelopen decennia heeft uitgeoefend op de biodiversiteit, en deelt hij zijn visie over een toekomst waarin we samenwerken met de natuur om duurzame oplossingen te creëren die zowel de mens als onze planeet vooruithelpen.

Bekijk de trailer hier: attenborough.film

Teken de petitie en verhandel dat ontbossingsgerelateerde producten in onze supermarkten verkocht worden.

WWF.BE/NL/TOGETHER4FORESTS

Iedereen verdient een veilige thuis

#Together4Forests

DOSSIER

De Karpaten, ongerept
leefgebied van de
bruine beer

Diep in het groene hart van Europa, in de waardevolle oerbossen en oude bossen van de Karpaten, gaat het de bruine beer nog voor de wind. De gezonde populaties vertegenwoordigen een intact ecosysteem dat we koste wat het kost moeten beschermen. Bruine beren staan symbool voor hoe veerkrachtig de natuur kan zijn – als we haar tenminste de ruimte en de rust bieden om zich te herstellen. WWF beschermt er hun leefgebieden tegen fragmentatie en vernieling, en leert er de lokale bevolking (opnieuw) samen te leven met de soort. We steunen er ook een berenweeshuis, uniek in Europa, dat al 150 welpen van de dood heeft gered. Met jouw steun kunnen we hun toekomst vrijwaren.

Oost-Europa, het laatste toevluchtsoord voor wilde soorten

Het merendeel van de duizendjarige wouden die Europa ooit bedekten, werden vernietigd. Wat er nog van overblijft, bevindt zich voornamelijk in de Karpaten, een natuurlijke parel van onschatbare waarde.

De Karpaten zijn een van de laatste, grote, min of meer ongerepte gebieden van het Europese continent. Ze strekken zich uit over zeven landen: Tsjechië, Polen, Slowakije, Oekraïne, Hongarije, Roemenië en Servië. Ze vormen een lappendeken van nog intacte landschappen en een in Europa onovertroffen biodiversiteit, en slaan een brug tussen de bossen van Noord-, Zuid- en West-Europa. Ze zijn dus van kapitaal belang voor de verspreiding van planten en dieren over het continent.

OERBOSSEN EN GROTE CARNIVOREN

De oppervlakte oud bos in de Karpaten wordt geschat op meer dan 300 000 hectare. En 60% van de Europese oerbossen, als we Noord-Scandinavië en Rusland buiten beschouwing laten, bevindt zich in diezelfde Karpaten. Oerbossen zijn de laatste bosecosystemen waar de natuur nog in haar oorspronkelijke staat voorkomt,

zonder gewijzigd te zijn door menselijke tussenkomst. Sommige oerbossen, zoals de statische beukenbossen van Slowakije, Roemenië en Oekraïne, staan op de UNESCO-Werelderfgoedlijst. Meer dan een derde van de populaties bruine beren, wolven en lynxen van het continent vinden hier een schuilplaats. De Karpaten zijn ook een thuis voor bedreigde soorten zoals de keizerarend en de oeraluil. Ze bieden ook waardevolle natuurlijke hulpbronnen, zoals zuiver water en hout, aan de lokale bevolking.

Maar deze, zo goed als ongerepte natuur staat voor aanzienlijke bedreigingen: houtkap – zowel legaal als illegaal – en grote infrastructuurwerken versnipperen de laatste oerbossen en de leefgebieden van wilde dieren. Daar komt nog de legale en illegale jacht bij, evenals de ontoereikende toepassing van de wet in bepaalde voormalig communistische landen. Daarom zet WWF zich intensief in om de vernieling van deze oerbossen en oude bossen te verhinderen en de biodiversiteit die zich hier al sinds duizenden jaren heeft ontwikkeld, te bewaren.

EUROPESE BRUINE BEER

 Wetenschappelijke naam: *Ursus arctos arctos*. Familie: *Ursidae*.

 Grootte en gewicht: 150 tot 200 cm; 200 tot 350 kg.

 Leefgebied: wouden en toendra.

 Voedsel: de bruine beer is een omnivoor. Hun dieet verandert in functie van het seizoen: vers gras, jonge scheuten, bessen en vruchten, noten, wortels, insecten, zoogdieren en reptielen, en, uiteraard, honing.

 Zintuigen: de bruine beer heeft een uitstekende reukzin en een goed gehoor: de soort hoort mensen praten vanaf een afstand van 300 m.

 Sociaal gedrag: mannetjes zijn solitaire dieren, maar beren zijn niet erg territoriaal. Ze tolereren elkaar vaak in delen van de bergen waar veel voedsel voorhanden is.

 Overwintering: wanneer beren, tegen het einde van de herfst, voldoende vet hebben opgeslagen, installeren ze zich in hun hol. De winterslaap kan drie tot zes maanden duren, al gaat het om een pseudo-winterslaap: de vitale functies worden slechts lichtjes verminderd opdat de beer bij onraad snel weer wakker wordt.

DE BRUINE BEER, SYMBOOL VAN EEN GEZONDE NATUUR

Centraal in onze natuurbehoudsprojecten in de Karpaten staat de bescherming van de populaties bruine beren, die een essentiële rol spelen in hun ecosysteem.

Lang geleden leefde de bruine beer verspreid over heel Europa. Vandaag leven er ongeveer 8 000 bruine beren (41% van de Europese populatie) in de Karpaten. Gezien hun afhankelijkheid van grote natuurlijke leefgebieden, zijn bruine beren belangrijke indicatoren van de gezondheid van zowel de natuur die hen omringt, als van bepaalde andere diersoorten. Als grote roofdieren regelen ze ook andere populaties. Deze omnivoren spelen daarnaast een grote rol in de verspreiding van zaden, en dragen zo bij tot het behoud van hun eigen leefomgeving. Tot slot zijn ze ook van cultureel belang. Maar de populaties bruine beren kampen met meerdere bedreigingen: de fragmentatie van hun leefgebieden door de ontwikkeling van infrastructuur die hen belet om zich vrij van het ene naar het andere gebied te verplaatsen, de jacht, stroperij, en conflicten met landbouwers rond hun territorium.

“ *Wolven, beren en veel andere wilde dieren maken deel uit van de Europese identiteit. Ze hebben onze bescherming nodig, en verdienen ze ook. Ik ben er vast van overtuigd dat samenleven mogelijk is.* **”**

Cristian Remus Papp, wildlife & landscape director van WWF-Roemenië, expert beheer van beschermde gebieden

Bescherming voor de Europese oerbossen

Het Amazonegebied en Indonesië zijn niet de enige regio's met ongerepte wouden: er bestaan er nog steeds een paar in Europa, zoals in de bergketen van de Karpaten.

EEN UNIEK LEEFGEBIED

Oude bossen – inclusief oerbossen – zijn ongelooflijk complexe ecosystemen die een onvervangbare genetische biodiversiteit herbergen. Zonder interventie van de mens hebben zich hier zaailingen, dikke mossen en een verstrengeling van jonge en oude bomen ontwikkeld, een rijkdom aan soorten die harmonieus samenleven. In de schaduw van enorme, eeuwenoude bomen, liggen dode bomen en stronken die voedsel verschaffen aan micro-organismen, insecten en amfibieën. Hun afbraak maakt de bodem rijker, de bodem voedt op zijn beurt een grote diversiteit aan bomen en planten. Een perfecte symbiose die bijzonder goed bestand blijkt tegen zowel ziektes als de klimaatverandering. Over de hele wereld herbergen deze wouden bijna 90% van alle soorten planten en dieren die leven op het land, zoals de bruine beer, de lynx, zeldzame paddenstoelen ...

Oude bossen maken daarnaast ook zuurstof aan, filteren zoet water, beïnvloeden het lokale en regionale klimaat, dragen bij tot het behoud van de bodem, temperen bosbranden ... Hun bomen en rijke bodems zijn onovertroffen wat koolstofopslag betreft: 30 tot 70% meer dan ontgonnen of gefragmenteerde bossen. De complexe ecosystemen en koolstofcycli die zich in deze bossen in de loop van duizenden jaren hebben ontwikkeld, ondersteunen het leven op een manier die we niet kunnen reproduceren.

IN KAART BRENGEN OM BETER TE BESCHERMEN

WWF wil het behoud verzekeren van alle overgebleven stukken oerbos in de Karpaten. We willen dat de bescherming ervan in de nationale wetgeving wordt opgenomen, maar ook in de lokale regelgeving en in de bosbeheerplannen. Om dit te bereiken, trachten we ze eerst en vooral in kaart te brengen. Van de geschatte oppervlakte van meer dan 300 000 hectare is al 275 000 hectare formeel geïdentificeerd. Daarnaast pleiten we voor een verbod op menselijk ingrijpen in bepaalde strikt beschermde gebieden, gebruiken we mechanismen zoals FSC-certificering om een verantwoorde exploitatie in andere gebieden te garanderen (respect voor biodiversiteit, voor dood hout, voor gebieden met een hoge beschermingswaarde, enz.), en helpen we bosbeheerbedrijven om deze gebieden te beschermen. We waken tot slot over het naleven van de wetten in de beschermde gebieden. We zijn er ondertussen samen met andere organisaties in geslaagd om 225 000 hectare oud bos officieel te laten beschermen in Slowakije, Oekraïne, Roemenië en Bulgarije.

DE STRIJD TEGEN DE ILLEGALE HOUTKAP

Illegale houtkap vormt een groot probleem in tal van landen in de regio. Zo zou tot wel 44% van de Oekraïense houtexport naar de EU illegaal kunnen zijn. In 2013 heeft de EU een houtverordening ('European Union Timber Regulation', (EUTR)) aangenomen die de illegale handel in hout binnen de EU wil bestrijden. Maar de uitvoering ervan verloopt traag en de verhoopte resultaten laten op zich wachten, vooral als gevolg van corruptie, armoede en georganiseerde misdaad. We werken daarom samen met regeringen en overheden om de implementatie ervan te verbeteren. In Oekraïne hebben WWF en zijn partners bijvoorbeeld het 'Forest Watch'-programma opgezet, dat steunt op satellietbeelden, drones, samenwerking met burgers en de bevoegde autoriteiten om de illegale houtkap te controleren en te identificeren.

© DORU OPRISAN/WWF
© WILD WONDERS OF EUROPE/CORNELIA DOERR/WWF

EEN ALLIANTIE MET INTERPOL

Illegaal hout duikt in de hele toeleveringsketen op door corruptie, fraude en vervalsingen. En de professionalisering van de georganiseerde misdaad rond de handel in hout neemt toe. Daarom heeft WWF, in samenwerking met Interpol, een transnationaal project gelanceerd om informatie te delen, voorlichting te geven, politie, douane en milieu instanties op te leiden, nieuwe forensische methodes te ontwikkelen ...

In Roemenië, Bulgarije, Slowakije en Oekraïne concentreert het project zich op illegale bosexploitatie en op grensoverschrijdende boscriminaliteit. In België, dat producten importeert uit landen waar illegale exploitatie en corruptie wijdverbreid zijn, zullen deze opleidingen zich concentreren op producten die geïmporteerd worden via grote havens die moeilijk te controleren zijn, zoals de haven van Antwerpen.

Help ons de ongerepte wouden van de Karpaten te beschermen: doe een gift via: wwf.be/doe-een-gift

Een territorium zonder grenzen

Grote carnivoren, zoals de bruine beer, kennen geen grenzen. Maar zoals vele andere wilde soorten in Europa, worden ze beperkt door geïsoleerde leefgebieden.

© LIVIA CIMPOIERU/WWF-ROMANIA

Opdat beschermde natuurlijke gebieden doeltreffend zouden zijn, moeten ze ook toegankelijk zijn voor dieren die er kunnen gedijen. Een goed ecologisch netwerk laat individuen van een soort toe om zich vrij te bewegen van het ene leefgebied naar het andere via een 'natuurlijke corridor'. Een regelmatige stroom van individuen tussen verschillende populaties verbetert niet alleen de kansen om voedsel of een nieuw territorium te vinden, maar voorkomt ook een lage genetische diversiteit en inteeltdepressie, een veel voorkomende ziekte in kleine, geïsoleerde populaties. Met de klimaatverandering zal connectiviteit vooral belangrijk worden voor soorten die zich niet kunnen aanpassen aan nieuwe klimaatomstandigheden en die naar nieuwe gebieden moeten migreren.

VEILIG OP PAD

De natuurreservaten van de Karpaten zijn vaak grensoverschrijdend en zijn onderling met elkaar verbonden door natuurlijke corridors die dieren toelaten om zich vrij te verplaatsen over grote territoria. WWF focust zijn inspanningen op de beveiliging van deze kritieke corridors, in samenwerking met specialisten in de ruimtelijke ordening in het Tatragebergte in Slowakije, in de zuidwestelijke Karpaten en in Maramures, een grensoverschrijdende regio in Noord-Roemenië en West-Oekraïne. Met de hulp van camera's, gps-halsbanden en de lokale bevolking, hebben we zo de routes kunnen identificeren en in kaart brengen die de beren gebruiken. Vervolgens hebben we maatregelen getroffen om deze corridors te beschermen, door ze als beschermd gebied voor te dragen, of door gronden over te kopen van privé-eigenaars. In Maramures hebben we bijvoorbeeld een oppervlakte van ongeveer 15 hectare weiland en boomgaarden gekocht om er een echte ecologische corridor te verzekeren. We nemen ook maatregelen om specifieke bedreigingen het hoofd te bieden, zoals infrastructuurwerken die zich momenteel snel ontwikkelen in de regio zonder rekening te houden met de behoeftes van grote carnivoren en hun migratieroutes. We roepen de milieuministeries op om tegen eind 2020 een protocol te ondertekenen voor het grensoverschrijdende beheer van de populaties grote carnivoren.

(OPNIEUW) LEREN SAMENLEVEN

De mens heeft het woud veroverd: houtkap, ondoordachte infrastructuur, toeristische zones ... De beer wordt daardoor zijn directe buur. Maar er bestaan eenvoudige oplossingen om samen te leven.

Een beer zal een mens enkel aanvallen als hij geen andere uitweg ziet. Maar nieuwe geluiden en geuren trekken de aandacht van beren. Vaak komen die van plekken waar makkelijk voedsel te vinden is: boerderijen, bijenkorven, vuilnisbakken ... In de Karpaten zet WWF zich in voor de verspreiding van praktische oplossingen: elektrische omheiningen, traditionele herdershondrassen, vuilnisbakken die bestand zijn tegen beren, 'berenkits' voor toeristen (anti-beerspray, fluitje, informatiemateriaal) ... Met behulp van camera's en gps-halsbanden trachten we ook potentiële conflictzones te identificeren.

STROPERIJ TOT ZWARE MISDAAD UITROEPEN

We sensibiliseren trouwens niet alleen landbouwers en overheden, maar ook jagers en zelfs journalisten over de belangrijke ecologische rol die grote carnivoren spelen. Via ons beleidswerk willen we stroperij tot een ernstige misdaad laten uitroepen, en de toepassing van de wet verzekeren. Stropers plaatsen soms vallen waarin beren en andere wilde dieren vastraken, zich verwonden, en tergend traag en wreed sterven van hongers en dorst. De stroperij overleeft omdat de overheden en het juridisch systeem niet voorbereid zijn op de behandeling van dergelijke gevallen, en omdat de sancties vaak te zwak zijn om een doeltreffend afschrikkend effect te hebben. In Roemenië lobbyen we ook intensief om te verhinderen dat de bruine beer van de lijst met beschermde soorten wordt geschrapt en de beperkingen op de jacht zouden wegvallen.

Mykhailo Tomashevsky, imker in het dorp Mykulychyn, gelegen op een plateau van de Oekraïense Karpaten, kent de legendarische appetijt van beren voor honing maar al te goed. *'Ik had al een paar keer een beer in de buurt gezien, toen ik een telefoontje kreeg: een beer had mijn bijenkorven vernield. Vier of vijf dagen later kwam de beer opnieuw langs.'* De verliezen waren groot. En toch was Mykhailo niet boos op het

dier. *'WWF organiseerde een workshop waarin ze uitlegden dat je elektrische omheiningen kan plaatsen die op zonne-energie werken.'* Sindsdien durft de beer niet meer in de buurt van de bijenkorven te komen. *'De beren in onze bergen moeten beschermd worden. Laten we ervoor zorgen dat hun heerschappij even lang duurt als de wereld die we kennen.'*

Een toekomst voor weesberenwelpjes

In het Roemeense Hasmasgebergte voedt een uniek weeshuis berenwelpen op met minimale menselijke tussenkomst ...

Elk jaar sterven beren die net bevallen zijn door toedoen van jagers, auto-ongevallen of ontbossing. Andere beren worden gescheiden van hun welpen. In de loop van de voorbije 16 jaar heeft de oprichter van het weeshuis, de bioloog Leonardo Bereczky, meer dan 150 van deze welpen succesvol opgevangen en weer in de natuur vrijgelaten. Sommige worden ook opgevolgd met halsbanden om hun verplaatsingen te bestuderen.

KLAAR VOOR DE BUITENWERELD

De methode van dit weeshuis – dat steun krijgt van WWF – is uniek: menselijk contact wordt tot een minimum beperkt en de welpen moeten elkaar de vaardigheden aanleren die hun moeder hen zou geleerd hebben. *'Het weeshuis bevindt zich in een*

bos', legt Gabriel Galgoczy, die er werkt, uit. 'De berenwelpen vinden er natuurlijke voedingsbronnen en wij vullen hun dieet gewoon aan.' In maart 2020 doken zo 14 berenwelpen op uit het hol dat ze zelf hadden 'gebouwd', en gingen de omgeving verkennen. *'Het is een zachte overgang: ze blijven gedurende meerdere weken of maanden in de onmiddellijke omgeving. Met een drone kunnen we het gebied dat ze verkennen gadeslaan en hen bijkomende voeding brengen. Uiteindelijk trekken ze weg.'* Geen enkel dier is teruggekeerd, en dat is een heel goed teken!

In de loop van de lente en zomer van 2020 werden 11 nieuwe berenwelpen in het weeshuis binnengebracht. *'Het laatste kleintje dat we opgevangen hebben, werd naast de weg gevonden. Het had geen uitwendige verwondingen, maar het kon niet rechtstaan. Het welpje bleef zitten en keek rond. Dit is een teken van ernstige uitdroging. Ik ben het 's namiddags gaan ophalen en gaf het flesvoeding dat het gelukkig opdrank. 's Anderendaags kon het al rechtstaan, maar het was echt heel mager en we wisten niet of het zou overleven. Maar in drie dagen tijd is het haast volledig hersteld! Dit welpje had de gewoonte aangenomen om op zijn billen te blijven zitten. Van zodra het daar de gelegenheid toe zag, ging het zitten en at of deed het een dutje in die houding. Het kreeg dan ook de naam Fundulet (wat 'bips' betekent in het Roemeens). Het welpje stelt het nu erg goed!'*

Steun dit unieke weeshuis en de berenwelpjes: schenk hen een overlevingskit. Zo krijgen ze een tweede kans!
bear.wwf.be/nl

↑ Welpje 'Fundulet'

WWF IN UW TESTAMENT

Hebt u al eens over uw nalatenschap nagedacht? Behalve uw naasten, kan u ook de natuur in uw testament opnemen. Zo biedt u bedreigde soorten en hun leefomgeving een toekomst. WWF-experten werken wereldwijd in meer dan 100 landen aan de bescherming van de meest waardevolle pareltjes van de natuur. Elk jaar dragen nalatenschappen ten voordele van WWF aanzienlijk bij aan de financiering van deze projecten. Zonder het engagement van onze erflaters zouden we onze missie niet kunnen waarmaken. Samen maken we het verschil. Door een deel of het geheel van uw bezittingen na te laten aan WWF, **schent u de volgende generaties een levende planeet.**

ANTWOORDSTROOK:

- Ik wens gecontacteerd te worden voor meer informatie.
- Ik wens vrijblijvend en vertrouwelijk een brochure met informatie te ontvangen over hoe ik WWF kan opnemen in mijn testament.
- Ik heb WWF in mijn testament opgenomen.

Mevr. Dhr. Voornaam: Naam:

Straat:Nr:

Postcode: Plaats:

E-mailadres:

Telefoonnummer: Geboortedatum:

**Terug te sturen naar: Dominique Weyers • WWF-Belgium • Emile Jacqmainlaan 90 • 1000 Brussel
Of neem contact op via telefoon: 02 340 09 37 of 0476 58 07 42 • E-mail: dominique.weyers@wwf.be**

WWF-Belgium, E. Jacqmainlaan 90, 1000 Brussel laat uw gegevens verwerken door Bisnode, Researchdreef 65, 1070 Brussel volgens de Algemene Verordening Gegevensbescherming. We gebruiken uw gegevens enkel voor de op dit formulier vermelde activiteiten. U kan uw gegevens steeds inkijken, laten aanpassen of schrappen via WWF. Wil u meer weten over WWF en uw gegevens? Surf naar www.wwf.be/nl/privacy/. Wij kunnen u onze privacyverklaring ook per post bezorgen.

OP HET TERREIN

Liuwa, land van honing

In het nationaal park Liuwa Plain, in Zambia, leven 10 000 mensen samen met de wilde dieren. Voedselonzekerheid en klimaatverandering maken het dagelijkse leven er niet gemakkelijk. Een jaar geleden werd de imkerij geïntroduceerd als mogelijke alternatieve bron van inkomsten. Het project is een groot succes, vooral onder de vrouwen.

‘Toen we het imkerijproject gingen voorstellen in een van de dorpen van Liuwa, waren we zenuwachtig. De reactie van de dorpsbewoners viel moeilijk te voorspellen’, blikt Teddy Mukula terug. Hij werkt voor de NGO African Parks, die wordt ondersteund door WWF-België. Teddy wil de gemeenschappen in het nationaal park Liuwa Plain sensibiliseren voor het belang van het behoud van de natuur om hen heen, en hen mogelijkheden bieden om daar profijt uit te halen. Zo kwam het project voor honingproductie tot stand.

‘Veel dorpelingen beschikken al over een bron van inkomsten, zoals de visvangst. Maar met de klimaatverandering moet je nieuwe activiteiten ontplooiën. Als er in een slecht jaar bijvoorbeeld amper vis te vangen valt, moeten we vermijden dat de dorpelingen zich gedwongen voelen om illegaal te gaan jagen in het park.’ Imkerij is een mooi voorbeeld van duurzaam gebruik van de natuurlijke rijkdommen, want de activiteit is voordelig voor de mens en behoudt of verbetert zelfs de biodiversiteit.

DE LOKALE BEVOLKING, BONDGENOTEN VOOR NATUURBEHOUD

WWF is ervan overtuigd dat we de mens nauw moeten betrekken bij een duurzame en doeltreffende bescherming van de natuur. Daarom staat de lokale bevolking centraal in onze projecten voor natuurbehoud. Onze grootste successen boeken we wanneer we oplossingen verwezenlijken die zowel de natuurlijke rijkdommen beschermen als het welzijn en de welvaart van de lokale gemeenschappen verhogen die in deze natuurgebieden leven.

SANDRA LEEFT VAN DE VISVANGST ... EN VAN DE IMKERIJ

‘Wat ons vooral verbaasde toen we het project voorstelden aan de dorpingen’, vertelt Teddy, ‘was de reactie van de vrouwen. Meestal horen we hen niet vaak tijdens de vergaderingen, maar deze keer toonden meerdere vrouwen interesse.’

Sandra Namukulo (foto) is een van hen. Als alleenstaande moeder van drie kinderen tussen 4 en 11 jaar oud, woont ze in een dorpie middenin de Liuwavlakte. Hier leeft men van het strikte minimum: er is een lagere school, maar geen elektriciteit, geen telefoonontvangst, en de eerste verzorgingspost bevindt zich zo’n twintig kilometer verderop. Sandra behoort tot de eerste bijhoudsters van het park, een project waar ze zich in oktober 2019 met hart en ziel heeft ingestort. Al hield ze daarnaast ook nog de visserij aan als hoofdactiviteit, en zorgde ze voor haar gezin. Deze vrouw, die ook wel eens ‘de kampioene’ wordt genoemd, kreeg haar beschermende uitrusting en bijenkorven van African Parks. Na een opleiding ging ze aan het werk.

Alles was klaar voor het nieuwe avontuur ... Maar de eerste maanden bleken een grote flop. *‘Het voorbije jaar was erg moeilijk. Het seizoen was zo droog dat de korven niet gekoloniseerd werden door bijen. We boekten geen enkel resultaat’,* betreurt Teddy. Maar dit jaar is het anders. Op een ochtend begin oktober, een jaar na de start van het project, riep Sandra toen Teddy aankwam uit: *‘Kom snel kijken, het is niet te geloven, de korven zijn gekoloniseerd!’*

LIUWA, VRUCHTBAAR LAND DAT VAN VER KOMT

Het nationaal park Liuwa Plain is ongeveer even groot als de provincie West-Vlaanderen en maakt deel uit van een uniek landschap van grasvlakten die periodiek overstromen. Dit veroorzaakt elk jaar een van de grootste gnoemigraties op het continent, een adembenemend schouwspel. Liuwa is het levende voorbeeld van hoe mensen en wilde dieren beide in hun levensbehoeftes kunnen voorzien in een gedeeld, vruchtbaar landschap. Al is die cohabitatie niet altijd eenvoudig en blijven de uitdagingen talrijk. *‘Voedselzekerheid blijft hier een groot probleem. En het ontbreekt de mensen aan alternatieven, wat soms rampzalige gevolgen heeft.’* Teddy verwijst naar de stroperij die tot in 2003 haast alle wilde dieren uit de vlakte heeft weggeroofd. Zebra’s, gnoes, cheeta’s, leeuwen ... Tegenwoordig herstellen de populaties zich weer. Maar de weg naar een ideaal evenwicht tussen de dorpingen en de wilde fauna en flora is nog lang. Daarom mikt African Parks niet alleen op honing. Van landbouwopleidingen over preventie tegen conflicten met roofdieren tot voorlichting van schoolkinderen: alles is voorzien voor een samenleving die elk levend wezen respecteert.

EEN BEMOEDIGENDE BALANS

De toekomst van Liuwa is onlosmakelijk verbonden met het welzijn van zijn inwoners: dit project laat hen niet alleen toe om hun voedselzekerheid te vergroten en hun weerstand tegen de klimaatverandering te versterken, maar biedt hen ook een toekomst vol hoop en mogelijkheden.

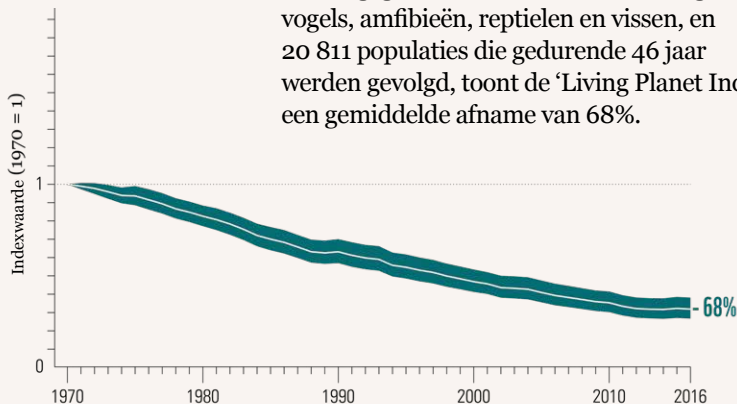

Hoe is het met de natuur gesteld?

Volgens het 'Living Planet Report' 2020 zijn de populaties gewervelde dieren tussen 1970 en 2016 wereldwijd gemiddeld met 68% achteruitgegaan. De toenemende vernieling van de natuur door de mens heeft catastrofale gevolgen voor populaties in het wild, maar ook voor de menselijke gezondheid en alle aspecten van ons leven.

Het Living Planet Report, dat elke twee jaar door WWF wordt uitgegeven, is een uitgebreide studie die de trends in de wereldwijde biodiversiteit blootlegt. Op basis van de gegevens van 4 392 soorten zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen en vissen, en 20 811 populaties die gedurende 46 jaar werden gevolgd, toont de 'Living Planet Index' een gemiddelde afname van 68%.

↓ Trends in de populaties van soorten zijn een maatstaf voor de gezondheid van ecosystemen. Ernstige dalingen zijn een indicatie dat de biodiversiteit achteruitgaat.

GROOTSTE OORZAAK: ONTBOSsing

De belangrijkste oorzaak van de dramatische achteruitgang van populaties op het land, is het verlies en de degradatie van habitats, vnl. door ontbossing voor extra landbouwgrond. Deze 13de editie van het rapport toont verder ook aan dat andere oorzaken zowat dezelfde zijn als die die bijdragen aan uitbraken van virussen zoals SARS-CoV-2: naast ontbossing, en niet-duurzame landbouw ook de illegale handel in wilde dieren.

WAT NU?

Het stabiliseren en ongedaan maken van het verlies en de degradatie van habitats is alleen mogelijk als meer gedurfde en ambitieuze inspanningen voor natuurbehoud naar voor worden geschoven, en als de manier waarop we voedsel produceren en consumeren grondig wordt aangepast. Onze voedselproductie moet efficiënter en duurzamer worden, voedselverspilling moet worden tegengegaan, en gezondere en milieuvriendelijkere eetgewoonten moeten worden gepromoot.

Het Living Planet Report werd gepubliceerd op het moment waarop het grootste deel van de wereld rechtkrabbelde na de eerste golf van de COVID-19-pandemie. Ziekten zoals COVID-19 zijn een van de vele verbanden tussen de gezondheid van de mens en de planeet. De manier waarop de mensheid kiest om te herstellen van de pandemie en waarop ze de wereldwijde milieubedreigingen zal aanpakken, zal de gezondheid en de bestaansmiddelen van toekomstige generaties beïnvloeden.

— Globale Living Planet Index
 — Betrouwbaarheidsinterval

© JAMES MORGAN / WWF

84%

Populaties die leven in zoetwaterhabitats, kennen de sterkste gemiddelde daling: 84%, of 4% per jaar.

75%

Sinds 1970 is 75%

van het ijsvrije landoppervlak aanzienlijk veranderd, zijn grote delen van de oceaan vervuild, en is meer dan 85% van het moerasgebied verloren gegaan.

OORZAKEN?

- x2** wereldbevolking
- x4** wereldeconomie
- x10** handel

60%

van de nieuwe infectieziekten worden overgedragen door dieren, bijna 3/4 hiervan door wilde dieren.

479

De economische gevolgen van het biodiversiteitsverlies kosten de wereld minstens 479 miljard dollar per jaar.

Download het rapport: wwf.be/LPR2020

© JESSICA NIBELLE/WWF-BELGIUM

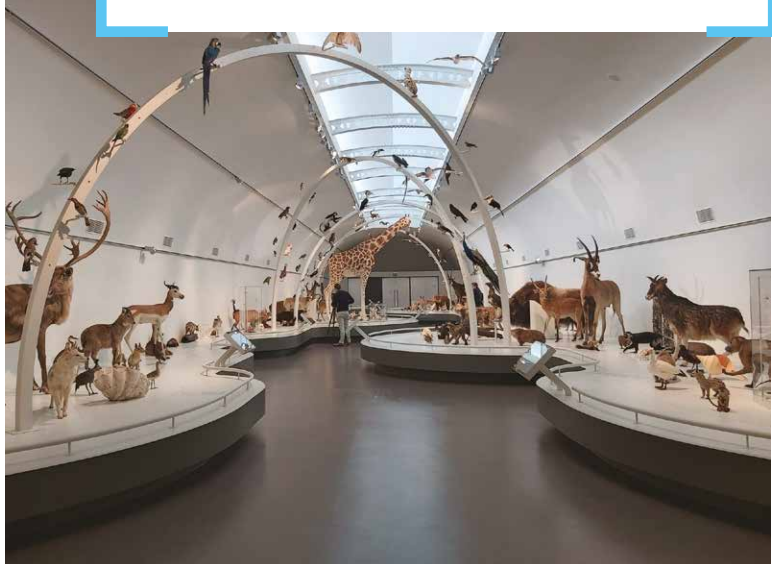
HET KBIN STELT VOOR: LEVENDE PLEANEET

Wanneer de musea opnieuw hun deuren openen, mis dan zeker deze expo niet! In de nieuwe vaste tentoonstelling 'Levende Planeet' van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN) herontdek je onze aarde die krioelt van het leven. Wist je dat gnoes en zebra's probleemloos van dezelfde planten eten? Gnoes smullen van de jonge scheuten, terwijl zebra's zich tegoed doen aan de taaiere bladeren. Of dat een dorstige kameel wel 150 liter water kan drinken? Op een oppervlakte van 2 000 m² vind je meer dan 850 soorten, 3D-modellen die je mag aanraken, en film- en geluidsfragmenten die je op een speelse, interactieve en educatieve manier tonen wat biodiversiteit nu precies is. Geschikt voor het hele gezin en wetenschappelijk verantwoord!

INFO

naturalsciences.be

KIDS

Wat een start van het nieuwe schooljaar voor WWF-België! Enerzijds waren er de natuuractiviteiten waar onze Rangers actief het verschil konden maken. Anderzijds is er het nieuwe pedagogische lesmateriaal om onze leerkrachten te helpen thema's als biodiversiteit en klimaat aan te kaarten. En dan hebben we het nog niet gehad over de allereerste editie van ons 'Living Planet Report' voor jongeren van 14 tot 18 jaar. Ontdek er hier snel meer over!

WWF EN SEALIFE RUIMEN HET STRAND VAN BLANKENBERGE OP

Op 'World Cleanup Day' – dit jaar op 19 september – hebben miljoenen mensen wereldwijd de handen uit de mouwen gestoken om plastic en ander afval op te ruimen dat de natuur dichtbij huis vervuult. In Blankenberge kwamen onze Rangers in actie. Samen met hun ouders maakten ze het strand schoon. Ruim 63 kilo afval werd ingezameld. Echte natuurhelden!

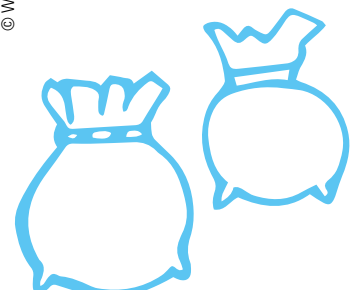
Rangers in actie: scan de QR-code en bekijk de video:

© WWF-BELGIUM

© WWF-BELGIUM

NIEUW PEDAGOGISCH LESMATERIAAL

'Living Planet School': dat is de titel van het nieuwe pedagogische project waarmee WWF de leerlingen van de lagere school wil bewustmaken voor de natuurpracht van onze planeet. Want zoals Jacques Cousteau zei: *'We beschermen waar we van houden, en we houden van wat we kennen!'*

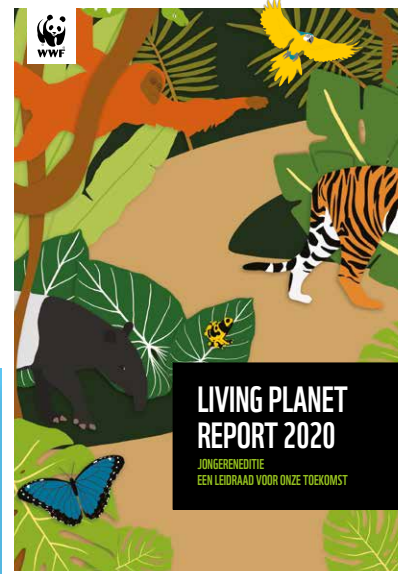
Dit lesmateriaal bespreekt het belang van biodiversiteit, bij ons en elders. Het snijdt ook op een toegankelijke maar volledige manier een reeks milieuproblematieken aan, en nodigt jongeren uit om zich op hun niveau in te zetten voor een gezondere planeet.

Het lesmateriaal bestaat uit een reeks korte modules, die gemakkelijk en onafhankelijk van elkaar kunnen gebruikt worden. De eerste module **'Biodiversiteit – Alles is met elkaar verbonden'** bevat onder meer een spelletje dat leerlingen onderdompelt in de Belgische ecosystemen. Aan de hand van **'dierenfiches'** en **kaarten met 'bedreigingen'**, ontdekken ze hoe de talloze interacties tussen soorten een systeem vormen met een kwetsbaar evenwicht, en waarom het zo belangrijk is om al deze soorten te beschermen.

Vele andere thema's volgen in de loop van het jaar, inclusief een grote lente-actie.

Leerkrachten krijgen gratis toegang tot dit lesmateriaal op onze website: www.wwf.be/school

LIVING PLANET REPORT: EEN JONGERENEDITIE VOOR 14- TOT 18-JARIGEN

Om de twee jaar publiceert WWF het 'Living Planet Report', dat een gedetailleerd overzicht biedt van de staat van de biodiversiteit in de wereld. Een wetenschappelijke referentie in dit domein! Voor deze editie zijn we bijzonder trots dat we jullie ook een jongerenversie kunnen aanbieden.

Benieuwd hoe de biodiversiteit er wereldwijd aan toe is, en hoe ze zal evolueren?

Ontdek het in deze jongereneditie: zes mooi geïllustreerde pagina's met denkpistes om zich met de hele klas over te buigen.

Gratis te downloaden via: www.wwf.be/school

BEDANKT

© ADAM STEVENSON

JOUW STEUN AAN AUSTRALIË MAAKT HET VERSCHIL!

Australië heeft enkele maanden geleden catastrofale menselijke en natuurlijke verliezen geleden tijdens de ongeziene bosbranden. Drie miljard inheemse dieren, waaronder reptielen, vogels en zoogdieren, werden het slachtoffer van dit drama. Zes getroffen gebieden verloren samen 71% van de koalapopulatie. 12 miljoen hectare ging in vlammen op. Ons klimaat warmt op en de snelheid waaraan diersoorten uitsterven neemt toe. De cruciale beslissingen die we vandaag nemen, zullen vorm geven aan het Australië van morgen – en aan de wereld. Jullie hebben massaal gereageerd op onze noodkreet: ongelooflijk bedankt iedereen!

JULLIE HEBBEN TER PLAATSE NOODHULP GEBODEN

Het aantal tragedies viel niet te tellen, maar er waren ook verhalen vol hoop. En die zijn dankzij jullie geschreven. Vanaf januari 2020 hebben jullie giften ons toegelaten om noodinterventieteams het terrein op te sturen om de best mogelijke zorg te verzekeren voor de zwaar getroffen wilde dieren. Dankzij jullie konden we zoektochten organiseren om vermiste of gewonde dieren op te sporen, en konden we lokale dierenartsen het nodige materiaal verschaffen voor dringende zorg. Voedsel werd bezorgd bij de overlevende dieren en

onderzoek werd gevoerd om snel te kunnen evalueren hoe groot de schade was.

JULLIE GEVEN MEE VORM AAN DE TOEKOMST VAN AUSTRALIË

Australië ondergaat een van de ergste droogteperiodes uit zijn moderne geschiedenis. Klimatologen trekken aan de alarmbel: de frequentie en de intensiteit van de branden zullen blijven toenemen naarmate onze planeet opwarmt. We moeten de directe en indirecte oorzaken van de bosbranden aanpakken, evenals hun verwoestende gevolgen. Daarom heeft WWF, met steun van zijn donateurs, beslist aanzienlijke steun te blijven verlenen tot in 2025. Onze projecten op het terrein concentreren zich op de hardst getroffen gebieden en soorten. We dragen bij aan het herstel en de bescherming van tien miljoen hectare, we zetten ons in voor de bescherming van belangrijke inheemse wilde diersoorten, en we verbeteren de samenwerking met de inheemse bevolking. We ijveren ook voor een betere wetgeving om natuurlijke gebieden doeltreffender te beschermen. En tot slot lanceren we een innovatiechallenge om de meest visionaire oplossingen te vinden en uit te bouwen, zodat we de Australische landschappen en fauna kunnen herstellen. Bedankt voor je deelname aan deze ambitieuze projecten voor een betere toekomst!

© VERONICA JOSEPH/WWF-AUSTRALIA

Ontdek meer over
onze projecten en blijf
Australië steunen:
wwf.be/nl/gift_australie

© WWF-BELGIUM

DE BELGISCHE WATEREN DOORKRUIST TEN VOORDELE VAN DE NATUUR

Vijf gemotiveerde jonge vrienden zijn de originele uitdaging aangegaan om België te doorkruisen met een kajak en zo een gulle som in te zamelen ten voordele van WWF-België. Een milieuvriendelijk avontuur dat begon bij de vaststelling: *‘Als we elders niet op avontuur kunnen, dan gaan we onze nationale wonderen ontdekken.’* Eind augustus nam de vrolijke bende plaats in hun tweedehands kajaken. Van Maastricht over Luik, Namen, Bergen, Doornik en Gent tot uiteindelijk Oostende, trotseerden ze stroomversnellingen en velerlei weersomstandigheden, brachten ze nachten door onder de sterrenhemel en bij gastvrije vreemden, genoten ze van prachtige landschappen en leden ze heel wat pijn(tjes). 21 dagen, 400 km, 21 sluizen en 18 000 peddelslagen later bereikten ze op 10 september glorieus hun bestemming. Oneindig veel dank aan de moedige Alexander, Igor, Louis, Michaël en Quentin, die samen € 2 325 hebben ingezameld om de staat van de natuur in België te verbeteren. Gefeliciteerd met deze sportieve krachttoer!

© GIANCARLO MANCORI/WWF-ITALY

BEDANKT VOOR JE STEUN AAN DE TOEKOMST VAN DE WOLF!

In maart, toen de afzonderingsperiode nog maar net was begonnen, hebben we jullie om hulp gevraagd om de toekomst van de wolven in Europa te verzekeren. Enerzijds in de Karpaten, waar we al een paar jaar een project hebben lopen, en anderzijds in België, waar een paar schuchtere carnivoren opnieuw hun plaats opeisen. 2 339 donateurs hebben onze projecten gesteund: bedankt! We zijn diep geraakt door jullie vrijgevigheid voor deze vaak onbeminde en onbegrepen dieren, die, net in deze vreemde tijden, in België in aantal stijgen. Dankzij jullie kunnen we onze projecten voor de bescherming van de natuur in de bergketen van de Karpaten, verderzetten. Hier verplaatst de grootste populatie wolven van Europa zich nog vrij doorheen hun leefgebied. En we hebben ook onze acties van het ‘Wolf Fencing Team Belgium’ kunnen versterken, dat Belgische veehouders advies en bescherming biedt voor hun kuddes, opdat zij ‘de grote boze wolf’ niet langer hoeven te vrezen. Zo creëren we een harmonieuze toekomst waarin plaats is voor iedereen.

www.wolffencing.be

Volg hen op Facebook: ‘L’Épopée - la Belgique par les eaux’ (Het epos - langs Belgische wateren). Je kan er onder meer een korte documentaire bekijken over hun bijzondere avontuur.

ALLEEN MAAKT DIT WEESJE GEEN SCHIJN VAN KANS

Steun samen met WWF het unieke
berenweeshuis in de Karpaten

Doe een gift op
[BEAR.WWF.BE](https://bear.wwf.be)

